

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1986

BRNO 1989

Objekt č. 4: Tvořila kra z drobných pískovcových kamenů překrytá tmavou, uhlíky a drobnou mazanicí promísenou hlínou ve tvaru nepravidelného obdélníka o rozměrech 2,5 x 1,8 m. V jižní polovině objektu, který zasahoval 15 - 20 cm do podloží, byla pohozena téměř celá kostra tura domácího. Z obsahu objektu, který byl zřejmě povrchovou stavbou, z níž se zachovalo jen jádro, byla získána struska, několik kusů krevle a zlomky keramiky, zařazující objekt do 14. - 15. století.

Objekt č. 5: Byl zachycen v profilu při skrývce. Na profilu byl patrný jako polozahloubená stavba, zapuštěná 50 cm do podloží. Východní část objektu byla zničena. Zbývající část objektu měla rozměry 2,7 x 2 m. Při severní stěně v šířce 1 m se nacházela destrukce z nasucho kladených kamenů, kterou překrývala mazanicová vrstva červeně vypálená /vyvýšené ohniště ?/. Z výplně objektu získány početné zvířecí kosti a menší množství keramiky datovatelné do 14. století.

Objekt č. 6: Část kamenné pece - krbu, zachycena v profilu výkopu. Vypálené dno se nacházelo v hloubce 75 cm pod úrovní dnešního povrchu a bylo mísovité zapuštěno do podloží. Bylo vyplněno vrstvou popela, zuhelnatělého dřeva a několika kusy strusky. Dno dosahovalo šíře 80 cm. Nad dnem ve výšce 40 cm byla zřetelná zborcená klenba z pískovcových kamenů, přepálených do červena.

Rettungsgrabung mittelalterlicher Objekte in Zdounky /Bez. Kroměříž/. Bei Terrainherrichtungen in der Gemeinde hat man Kulturschichten gestört, die eine intensive Besiedlung, datiert durch Funde aus dem 12. - 15. Jahrhundert, belegen. Durch die Rettungsgrabung hat man Produktionsobjekte belegt, die mit der Eisenverarbeitung zusammenhängen und Teile von zwei Wohnbauten, die mit einem tönernen Herd und einem steinernen Kamin ausgestattet waren.

HIRÁDEK RÝMAŘOV /okr. Bruntál/

Jaromír Novák, Jiří Karel, AK ČSSA Rýmařov

/obr. 27, tab. 9/

Ke zásadnímu zvratu ve výzkumu došlo v roce 1982, kdy jsme v severní části výzkumné plochy zjistili další příkop, a to mezi městským příkopem a vlastním areálem "hrádku" /obr. 27/.

I. horizont

Z terasové plošiny, mírně se svažující k J a překryté sprašovými hlínami, byla příkopem /127A/ oddělena oválná plocha délky 40 m /V - Z/ a šířky 25 m. Přístup do areálu byl ze SZ. Příkop v šířce 11 m se prudce zahlubuje až do hloubky 4 m, na dně dosahuje šířky 2 m. Na západní straně jsme na vnitřní straně vstupní části zachytili 5 kúlových jam o \emptyset až 1 m, hloubky do 0,6 m.

Z další části příkopu na V jsme prozatím odkryli počátek zahloubení, příkop se stáčí postupně k J. Západní větev příkopu byla ověřena sondami. Částečně jsme jihovýchodní průběh příkopu zjistili při výkopech vodovodního potrubí. Za příkopem již sonda nezastihla kulturní horizont v původní plošině.

V jižní části areálu jsme vypracovali objekt č. 235 /tab. 9:1/. Délka pravouhlého objektu je 5,4 m, ze šířky se zachovalo jen 4,5 m, malá část byla zničena. Základy ze tří stran vymezuje kulatina listnatých stromů průměru do 20 cm. V severním rohu naznačuje polokruhovitě zahloubení silný kúl. Ve vzdálenosti 2 m je kúlová jamka 0,7 x 0,9 m, s maximem o průměru 0,3 m, sahající do hloubky 0,6 m. Uvnitř objektu leží pozůstatky spadlých shořelých dřev, část plochy v severním rohu je vypálena do červena.

Od velké kúlové jámy na jihovýchodním rohu se začínají zahlubovat dvě řady kúlových jamek. Jejich průběh se stáčí k S. Růztec mezi jamkami je 0,7 m. V délce 4,5 m je 28 jamek o průměru 9 až 17 cm; hloubky do 27 cm. V severní části jsou pozůstatky dvou kulatin délky 1,4 a 1,7 m a zahlubují se do 0,3 m. Východně od kúlových jamek zůstala na povrchu plocha pokrytá uhlíky.

Z náleзовé situace můžeme usuzovat, že objekt č. 125 byl srub se strážní věží a krátkou dvojitou palisádou.

Z horizontu nemáme keramický materiál. Ve výkopu, kterým byla zničena na počátku 19. století jihovýchodní část areálu, byly nalezeny římské mince /konec 1. století n.l./ . Vztah nálezu k I. horizontu zůstává otevřen.

II. horizont

Po hiátu, dokumentovaném zabahněním příkopu a četnými pozůstatky stromů, byla vybudována téměř čtvercová stavba /55/ /tab: 9;2/ o rozměrech 9 x 9 m, orientovaná S - J. Půdorys tvoří základy - podezdívka stavby. Všechny rohy jsou zaoblené, největší poloměr 100 cm má jihozápadní roh. Před stavbou byla jen část I. horizontu vyrovnána záস্যy mocnosti do 30 cm, zčásti byl pro severozápadní roh zasypán i příkop. Podél staršího příkopu byla podezdívka zapuštěna do I. horizontu, tvoří ji dvě vrstvy kamenů /12 cm/, výška protilehlého zdiva dosahuje 42 cm. Šířka podezdívky je 62 cm, jen místy se zesiluje až na 80 cm. Uprostřed východní části v délce 0,5 m má zdivo šířku 54 cm, na vnitřní straně je svisle zasazen kámen /vchod ?/.

Pro zdivo bylo použito z převážné části lomového kamene. Nejčastější velikost kusů se pohybuje od 30 - 45 cm délky, šířky 20 - 25 cm, síly 5 - 10 cm. Kameny jsou kladené příčně do řádků, zvláště pečlivě je vyzděn jihozápadní roh. Pojivo kamenů tvořila žlutá masná hlína.

Na podezdívce byla vybudována stavba. Destrukci stěn tvoří žluté hlíny o mocnosti do 15 cm, místy vypálené do červena až fialova. Na některých místech jsou nad i pod destrukcí uhlíky. Můžeme usuzovat, že stěny byly pravděpodobně z prken na sloupcích, mezery mezi nimi pak vyplňovala hlína. Délka destrukce umožňuje stanovit výšku štítové zdi asi na 4,3 m. Uvnitř objektu jsme zjistili jen skromné pozůstatky destrukcí a částečné vypálení horní části zdiva.

Pravděpodobně současně s centrální stavbou bylo zesíleno opevnění na západním valu /10/. Zachoval se v délce 29 m, ze směru S - J se stáčí k jihovýchodu. Byl navršen z materiálu, získaného z prohloubení a rozšíření staršího příkopu. Záস্যy tvoří sprášovité hlíny a zvětraliny podložních hornin. Maximální výška valu je ve střední části 1,4 m, k J klesá na 1 m. Protože vnitřní strana valu byla později zničena /byla zde vytvořena svislá stěna/, můžeme odhadnout jen šířku valu v základně nad 6 m. Vnější strana valu je v korunové části dvakrát terasovitě upravena a dolní část valu je obložena plochými kameny. Na hlavě valu v jižní části leží destrukce 7,5 m dlouhá /39/, tvořená lomovým kamenem tmeleným maltou. Šířka destrukce 1 m se zachovala do výšky 32 cm. Podle délky spadu sahala původní výška asi do 4 m.

II. horizont je prakticky opět bez keramických dokladů. Centrální stavba /55/ byla zasypána před stavbou tavírny zlata /50 - III: horizont/. Základ peciště byl však přizděn v odlišné orientaci. Vznik tavírny datuje keramika do konce 13. století. Přesnější datování II. horizontu umožní teprve rozbor keramiky z celé plochy výzkumu probíhajícího od roku 1969.

H a u s b e r g R ý m a ř o v / B e z . B r u n t á l /. Vom Terrassenplateau, das sich mäsig nach S neigt und mit Lösserden überdeckt ist, wurde mit einem 11 m breiten, über 4 m tiefen Graben eine ovale 40 m lange und 25 m breite Fläche getrennt /I. Horizont/. Der Zutritt in das Areal war von NW. Im südöstlichen Teil stand ein Blockbau mit Wachturm und kurzer Palisade. Aus dem Horizont haben wir kein keramisches Material, die Beziehung zu dem Fund römischer Münzen /1. Jahrhundert u. Z./ aus dem Beginn des vorigen Jahrhunderts, bleibt offen.

Nach einem Hiatus wurde ein fast viereckiger Bau in den Ausmassen von 9 x 9 m errichtet. Den Grundriss bilden Fundamente - Untermauer. Alle Ecken sind abgerundet. Die Breite des Gemäuers beträgt meistens 62 cm, nur stellenweise ist es bis zu 80 cm verstärkt. Für das Gemäuer hat man Bruchstein benützt, der quer in Reihen gelegt worden war. Das Verbundmaterial bildete gelber fetter Ton. Die Wände waren vermutlich aus Brettern auf Säulen, die Lücken zwischen diesen waren mit Erde ausgefüllt. Die rekonstruierte Höhe des Giebels war ca. 4,3 m.

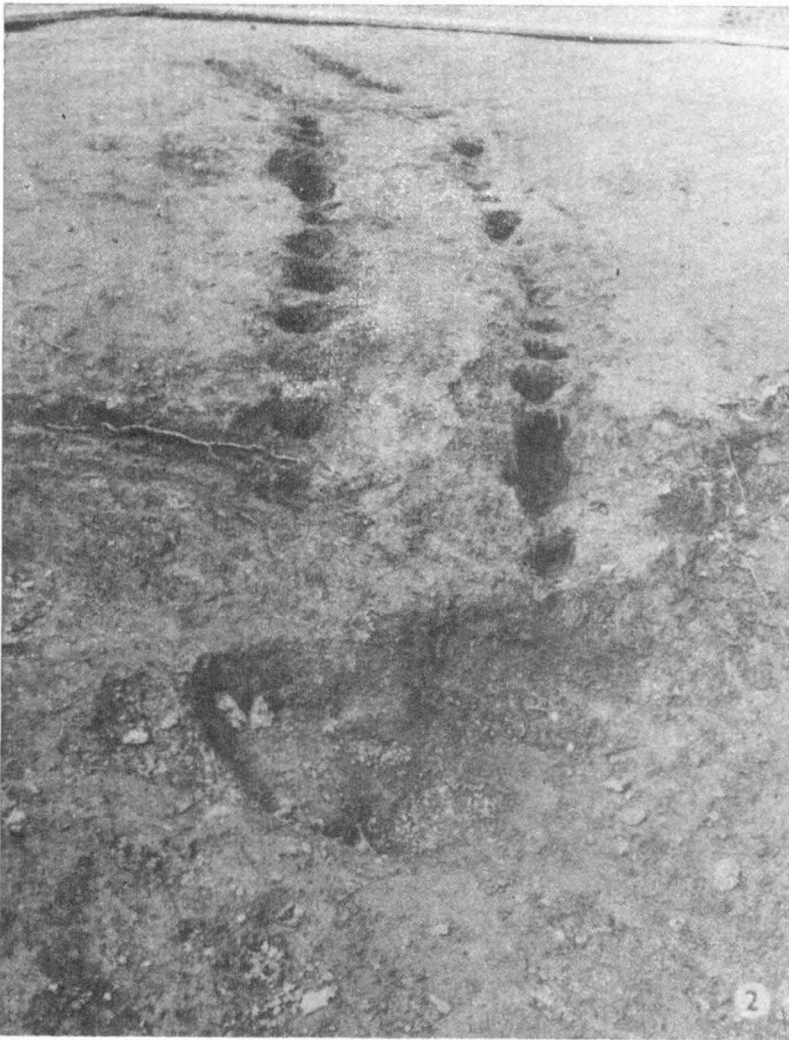
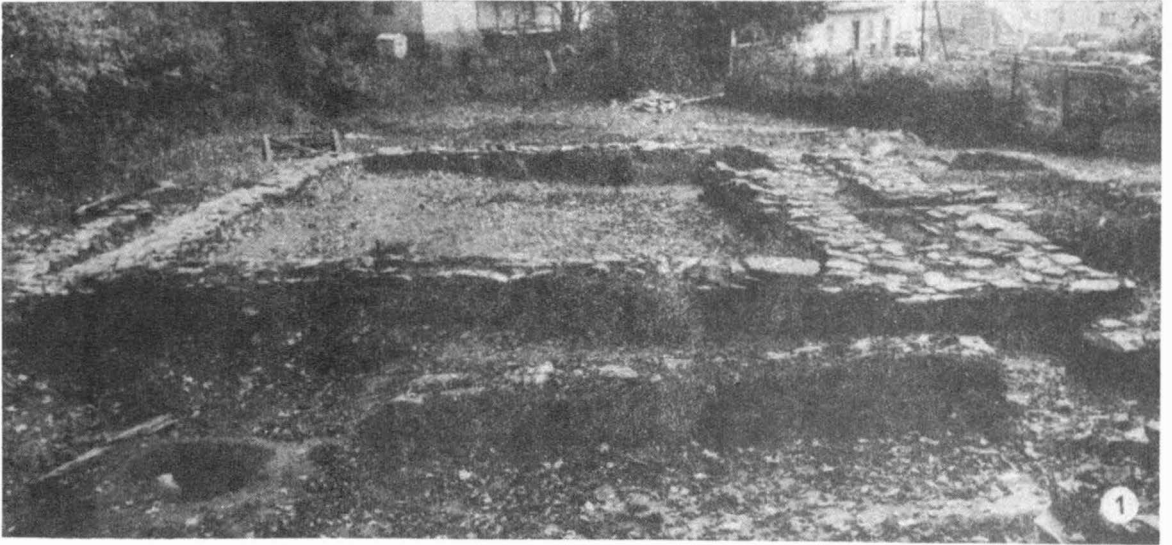
Offensichtlich hat man gleichzeitig mit dem zentralen Bau durch einen Wall die Befestigung im W verstärkt /Höhe bis 1,4 m, Breite im Fundament ca. 6 m/. Die Aussenseite des Walles ist in der Krone zweimal terrassenförmig hergerichtet und der untere Teil des Hanges ist mit flachen Steinen belegt. Am Gipfel des Walles liegt eine Destruktion in der Länge von 7,5 m, sie ist aus Bruchstein mit Mörtelverbund gebildet. Der II. Horizont ist wiederum praktisch ohne keramische Funde. Nach dem Verschütten hat man den südlichen Teil der Untermauer für den Bau eines Gold-Schmelzbetriebes am Ende des 13. Jahrhunderts benützt.

DRITTE SAISON DER VORSPRUNGSGRABUNG DER MITTELALTERLICHEN BURG IN

LELEKOVICE /Bez. Brno-venkov/

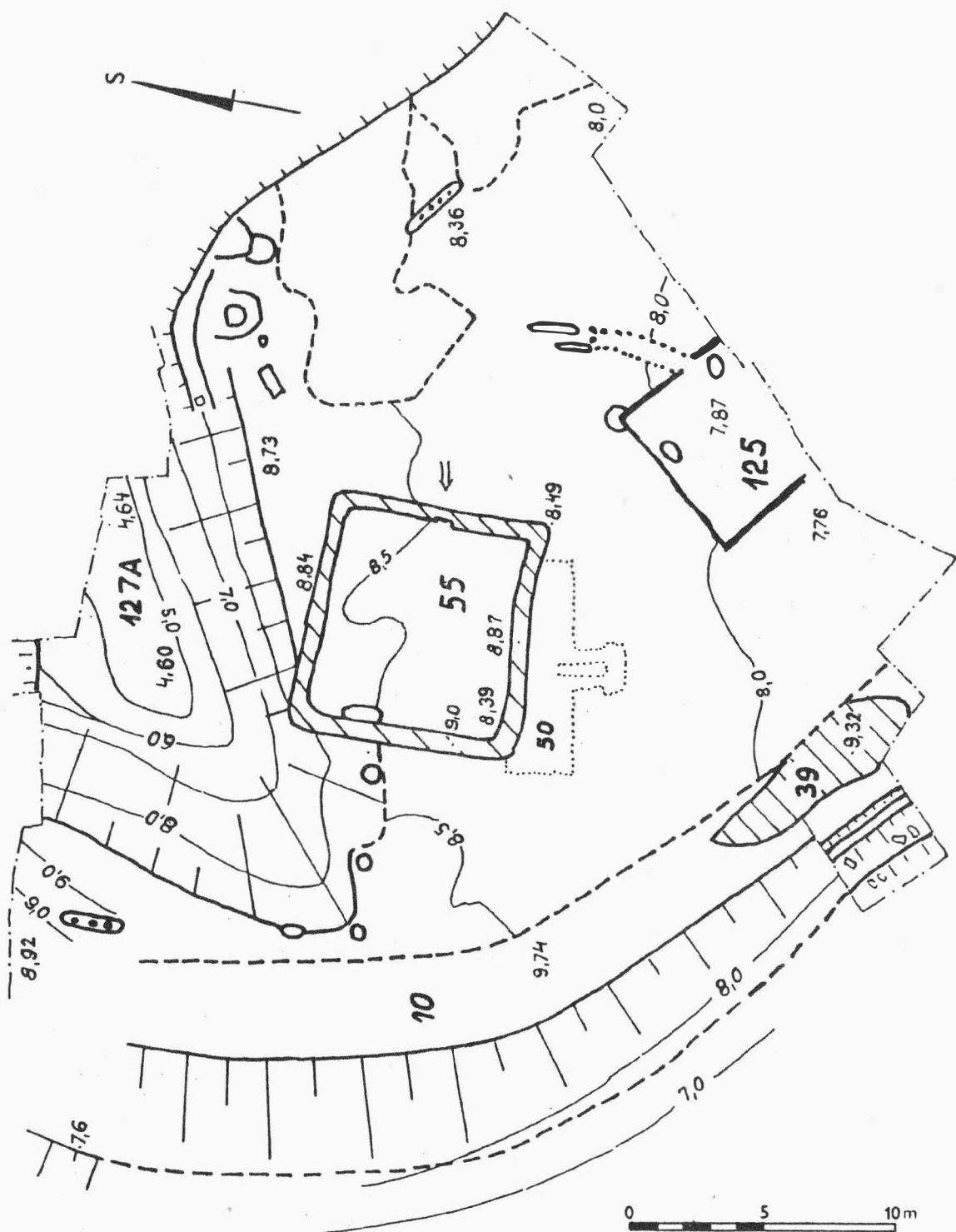
Josef U n g e r , AŮ ČSAV Brno

Die durch die geplante Errichtung eines Urnenhaines hervorgerufene Grabung knüpfte im Jahre 1986 auf die vorhergehenden Saisonen an. Es wurde die Abdeckung des Traktes am nordwest-

Tab. 9:

Rýmařov /okr. Bruntál/; 1 I. horizont, srub s věží a palisádou; 2 podezdívka centrální stavby II. horizontu, v pravé části snímku přístavba tavírny zlata z konce 13. století. - 1 I. Horizont, Blockhaus mit Turm und Palisade; 2 Untermauer des zentralen Baues des II. Horizontes, in der rechten Seite der Aufnahme Anbau der Goldschmelzerei aus dem Ende des 13. Jahrhundert.

Obr. 27.

Rýmařov / okr. Bruntál/. Nálezová situace I. a II. horizontu "hrádku". - Fundsituation des I. und II. Horizontes des "Hausbergs".

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1986

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně,
sady Osvobození 17/19
- Odpovědný redaktor : akademik Josef Poulík
- Redaktoři : Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková,
Dr. J. Unger
- Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
- Kresby : A. Krechlerová
- Na titulním listě : bronzová plastika z Brna - Kozí ul.
- Tisk : Oblastní ediční středisko Jihomoravské
základny pracovišť ČSAV v Brně
- Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
- Vydáno jako rukopis : 450 kusů. - neprodejné